

HIERONYMI TREVTE-
RI IVRISCONSULTI SELECTA-
RVM DISPVTATIONVM,

Ad

IVS CIVILE IVSTINIANÆUM.

QVINQVAGINTA LIBRIS PAN-

declarum comprehensum, Resolutio-

nus absolutissima,

Auctore

HELFRICO ULRICO HVNNIO I.U.C.

Doctore & in Academia Giessena Professo-
re publico ordinario.

CVM PRIVILEGIO CÆSAREO

AD SEXENNIVM.

Num. 42. cap. 8.

Num. 1..

FRANCOFVRTI.
Apud Iohannem Iacobum Potium.

M DC XVII.

ILLVSTRI, GENEROSO,
ET MAGNIFICO DOMINO, DOMI-
NO ALBERTO-IOHANNI SMIRTZICZIO
L. B. DE SMIRTZICZ, DOMINO IN SKALA,
DYMOKVRI, NACHODO ET KOSTELE-
TZIO AD SILVAS HERCYNIAE &c.

OMNIS GENERIS VIRTUTE HEROICA
SPLENDIDISSIMO, LITERARVM ET LI-
TERATORVM FAVTORI SVMMO,

DOMINO MEO BENIGNO ET GRATIOSO
HOC OPVS IVRIDICVM, QVO MIHI BE-
NIGNE FAVEAT, SVAQVE CLEMENTIA
ME COMPLECTATVR DICO, DEDICO
Et CONSECROR:

EIVSDEMQUE ILLVSTRI GENEROSITA-
TI ET MAGNIFICENTIAE PERENNEM SALV-
TEM, VITAM LONGAEVAM OMNEMQUE FELI-
CITATIM A DEO TER OPT. MAX. EX
INTEMO PECTORE PRECOR

*Helfricus-Vlricus Hun-
nius D.*

VOLVMINIS PRIMI DISPV TATIONIS PRIMÆ, *De*

I V S T I T I A E T I V R E,

Q Y Æ S T I O N E.

I.	An ius derivetur à iustitia?	fol 3	XV.	Vtrum iurisprudentia proprie loquendo sit scientia?	27
II.	An iustitia recte definitur constans ac perpetua voluntas?	4	XVI.	Quanam sint iuriis precepta & quomodo ab iuriis distinguantur?	30
III.	An pro amico iudicandum si ob iuris ignorantiam non possit constare iudici, pro vtro litigantium pronunciari debeat?	5	XVII.	Quotuplex sit ius?	32
IV.	An in definitione iustitiae recte addatur Tribuens?	11	XVIII.	An ius publicum sit ex preceptis Naturalibus Gent. & Civil. collatum?	33
V.	An iustiniensis proposuerit & definiuit iustitiam diuinam?	ibid.	XIX.	Quomodo ius naturale sit immutabile?	34
VI.	An Iustiniensis vniuersalem iustitiam definierit?	ibid.	XX.	Cuius iuris necessaria & legitima defensio?	36
VII.	Ius quod à iustitia derivatur, quod nam sit?	12	XXI.	An pudicitiam liceat armis defendere cum interneccione aduersarii?	39
VIII.	An ius nostrum in artu formam redigi possit?	13	XXII.	An in foro poli & conscientie defensio sit permissa?	ibid.
IX.	An iurisprudentia certaratione nitatur?	14	XXIII.	An pro defensione verum liceat aduersariorum occidere?	41
X.	An quicquid in iure equum, idem & bonum sit, ac vice versa?	18	XXIV.	Vtrum personas necessarias aliquis teneatur aduersus inimicorum defendere, etiam cum nece aduersarii, si aliter non possit illas personas defendere?	44
XI.	Quid sit aquitas?	19	XXV.	Quomodo probanda sit defensio necessaria?	46
XII.	Vtrum aquitas sit duplex scripta & non scripta?	20	XXVI.	Quanam pena sit afficiendus, qui moderamen in culpatæ tutela excedit?	47
XIII.	An aquitas iuri stricto seu iurius rigor sit preferenda?	22	XXVII.	An matrimonium sit iurius naturalis?	48
XIV.	Vtrum iurisprudentia recte definitur, quod sit diuinarum atq; humanarum rerum noritia ampliataq; iustitia?	26			

A

XXVIII.

DISPUTATIONIS PRIMÆ

De

IUSTITIA ET IURE

THESIS PRIMA,

Resolutio.

Lit. A.
Quæstio I.
An ius
deriu-
tur à in-
stitia.

IUSTITIA, quæ totius iuris nostri finis est unicus & adæquatus, Authore Vlpiano, ius deriuatur *Li. in pr. ff. de iust. & iur.* Quod etià multis in dubium reuocetur, mihi tamen verissimum videtur, cum testimonio tanti ICti ipsiusq; Imperatoris Iustiniani, admodum perspicuo nititur.

Qui in contrariam discedunt sententiam, mouentur potissimum autoritate Ciceronis, qui *lib. de LL.* iustitiam ait, esse obtemperationem scriptis legibus institutisq; populorum, unde dicendum videtur, iustitiam esse posteriorem legibus ac iure, ac iustitiam potius à iure, quam contra ius à iustitia, appellatam esse.

Cui accedit testimonium omnium Grammaticorum, statuentium iustitiam, origine verbi à iure appellatam esse. Ut nunc taceam alia fundamenta, tam ex iure, quam ex scriptis philosophorum pectita, quæ recensui & refutavi *lib. i. tract. i. q. 1. variar. resol. iur. ciuit.*

Mihi sententia Autoris nostri, quæ etiam communis est, circa propositam controversiam per placet, quod nempe distinguendum sit inter ius constitutum, sive id quod semper æquum & bonum est, & inter ius, quod artem iuris seu iurisprudentiam denotat, ita ut priori modo ius acceptum, non à iustitia deriuatur sed à iubendo, ut cuius potestas sit praepare ea & iubere, quæ Reipub. aut priuam sunt utilia: Idque vel verbis absolute

imperando, aut relate, vetetando, permittingo, vel rebus & exemplis, ut punitendo *Li. f. de II.*

Non obstante eo, quod hæc notario non sit conuertibilis cum suo notato, cum multa sint iussa primata, quæ minime vim iuris obtineant, cuiusmodi sunt iussa parentum, dominorum, preceptorum, &c.

Nam non est hoc bona notationis requiritum necessarium, ut sit cum suo notato convertibilis, prout arguit Notatio Testamenti proposita in *prim. Instit. de testam. Ordin.* Itenique notatio mutui, proposita in *prim. Instit. quib. mod. re contrab. oblig.*

Quod autem ius potius dictum est à iubendo, licet alia plura sint iussa, eius hanc rationem reddit Donellus, quod nempe ius, per Excellentiam, iussi nomen mereatur, cum in eo præter cetera præcipua sit & efficax, cum iubentis potestas, tum iussus autoritas. Posteriore modo ius acceptum, quo scilicet artem innis, seu iurisprudentiam significat, rectè dicitur descendere à iustitia, & hac posterius esse, id quod Cuiacius hoc argumento probat: *Omnis, inquit, ars posterior est eo, quod arte illa continetur:* iam vero arte iuris, seu arte æqui & boni continentur iustitia. Ergo ius, quatenus artem significat, posterius est iustitia.

Atque hoc ipsum voluisse Vlpianum in *d.l. 1.* colligitur ex ipso legis contextu: cum enim Iurisconsultus dixisset: iuri

A 2 hoc

- LXVII. An minor restituatur aduersus contractum iuratum, alias iure validum? 823
- LXVIII. An minor sit de beneficio suo certiorandus? 824
- LXIX. An contra contrarium iure invalidum, iteramento autem confirmatum, derur minori restitutio? 826
- LXX. An impueribus detur contra iuratum contractum restitutio? 829
- LXXI. An contra iuratum contractum vi aut dolo extortum detur restitutio? 832
- LXXII. An aduersus hereditatem editam detur restitutio? 833
- LXXIII. An contra omissionem & repudiationem hereditatis detur restitutio in integrum? 834
- LXXIV. Si minor confecto inventario audeat hereditatem an restitui debeat? 835
- LXXV. Restitutus aduersus hereditatem repudiatam, an rursus ad eam descendam restituatur? ibid.
- LXXVI. An minor aduersus solutionem legatorum indebita solutorum relinquatur? ibid.
- LXXVII. An minor restituatur aduersus solutionem autoritate tutoris factam? 837
- LXXVIII. An restituatur si iudicis decretum & consensus interuenierit? ibid.
- LXXIX. An aduersus prescriptionem detur restitutio? 839
- LXXX. An minor aduersus minorem restituatur? 840
- XXXI. An minor aduersus delictum suum restituatur? 842
- LXXII. An minor ob veram contumaciam restituatur? 844
- LXXXIII. An minor vere contumax restitutus teneatur in expensas? 845
- LXXXIV. An pena minori propter atatem sit necessario mitiganda? 846
- LXXXV. An contra confessionem suam minor restituatur? 849
- LXXXVI. An minor id, quod prius cum ipso gestum erat, ratum habens restituatur in integrum? 851
- LXXXVII. An aduersus venie impetracionem restituatur minor? 852
- LXXXVIII. An restituatur minor qui dolo malo se maiorem esse dixerit, praesertim si etiam intraverit se esse maiorem? 853
- LXXXIX. Quid iuris si veerque in dolo fuerit? ibid.
- XC. An in spiritualibus restitutio competet? ibid.
- XCI. An contra sententiam restituatur minor? 856
- XCII. An minor restituatur contra sententiam in curatorem latam? 857
- XCIII. An restituetur aduersus partem sententiae? ibid.
- XCIV. An si tempore late sententie maior sit qui minor in diu caput habeat restitucionem? 858
- XCV. An si minor consensum geminariet, restitutio detur? 861
- XCVL. Virum minima capitu diminutio extinguat intelas? 862.
- XCVII. An emancipatio sit adhuc hodie capitu minutio? 863
- XCVIII. An ignorantia sit iusta causare restitucionis? 865
- XCIX. An paupertas sit iusta causa restitucionis? 867

